

KONJUNKTUR TENDENSENE

MAI 1976

STATISTISK SENTRALBYRÅ Dronningensgate 16. Postboks 8131 Dep. Oslo 1. Tlf. (02) 4138 20

INNHold

Konjunkturtendensene i utlandet

Sammenfatning

Storbritannia

Vest-Tyskland

Frankrike

Italia

Sverige

Sambandsstatene

Japan

Konjunkturtendensene i Norge

Sammenfatning

Industriproduksjon

Arbeidsmarked

Ordreutvikling

Detaljomsættning

Prisutvikling

Utenrikshandel

Tabellvedlegg

Diagramvedlegg

KONJUNKTURTENDENSENE I MAI

I V e s t - E u r o p a gir de siste konjunkturtallene inntrykk av at oppgangen er i ferd med å forsterke seg noe, men fortsatt ligger industriproduksjonen i de fleste land godt under nivået fra tiden før siste konjunkturedgang satte inn. I den senere tid har flere land justert opp sine vekstanslag for 1976. Det gjelder bl.a. Frankrike, Storbritannia og Sverige. Som nevnt i forrige oversikt er oppgangen mest markert og har kommet lengst i Vest-Tyskland og Frankrike, med innenlandsk konsumetterspørsel og utenlandsetterspørsel som drivkrefter. I Vest-Tyskland er det tegn til at også investeringsetterspørselen er i ferd med å ta seg opp. I Sverige kan konjunkturoppgangen ha forsterket seg noe i løpet av vinteren. Industriproduksjonen viste markert øking, men samlet etterspørsel var fortsatt bare i moderat oppgang. Også i Storbritannia har konjunktorene trolig bedret seg noe i løpet av de siste månedene, men det er fremdeles bare utenlandsetterspørselen som gir vekstimpulser av betydning. I Italia viste industriproduksjonen moderat oppgang utover vinteren, også der med utenlandsetterspørselen som viktigste drivkraft. Som følge av labile økonomiske og politiske forhold er likevel konjunkturutsiktene her temmelig usikre.

I S a m b a n d s s t a t e n e fortsetter konjunkturoppgangen i forholdsvis høyt tempo, nå også med vekstimpulser fra investeringsetterspørselen.

J a p a n har klar oppgang med både utenlandsetterspørsel og innenlandsk konsumetterspørsel som drivkrefter.

I S t o r b r i t a n n i a kan en svak bedring av konjunktorene ha utviklet seg i løpet av våren, men foreløpig er det bare utenlandsetterspørselen som gir klare vekstimpulser. Myndighetene venter nå en vekst i bruttonasjonalproduktet på 2,5 prosent fra 1975 til 1976, mens det tidligere i vår ble regnet med en øking på bare 1 prosent.

Tall for industriproduksjonen senere enn februar forelå ennå ikke da dette ble skrevet. Som nevnt i forrige oversikt (Konjunkturtendensene i april) hadde industriproduksjonen inntil da bare vist små endringer i løpet av høsten og vinteren.

Tallet på arbeidsløse (sesongkorrigert) endret seg heller ikke nevneverdig i løpet av vinteren. I midten av april var det registrert vel 1,2 mill. arbeidsløse, om lag det samme som i januar, men vel 300 000 flere enn i april i fjor. Apriltallet i år svarer til en arbeidsløshetsprosent på 5,3.

Etter ordrestatistikken å dømme viste investeringsetterspørselen gjennomgående stagnasjon i månedene omkring siste årsskifte, men en investeringsundersøkelse som det britiske industrifondet offentliggjorde i begynnelsen av mai kan tyde på at investeringsviljen i industrien økte noe i vårmånedene.

Konsumetterspørselen er fortsatt forholdsvis svak; volumet av det private konsumet (sesongkorrigert) var riktignok 0,7 prosent høyere i 1. kvartal enn i foregående kvartal, men det lå noe lavere enn gjennom mesteparten av 1974 og de første månedene av 1975.

Lønnsstigningen er fortsatt kraftig, selv om den har avtatt noe i løpet av vinteren. I mars var timelønnen i industri og tjenesteytende næringer under ett om lag 22 prosent høyere enn ett år tidligere. I oktober i fjor var den tilsvarende raten 26 prosent.

Fallet i pundkursen har bedret britisk industris konkurransevne merkbart, og utenlandsetterspørselen har gitt betydelige vekstimpulser til britisk økonomi siden i fjor høst. I 1. kvartal i år var volumet av vareeksporten (sesongkorrigert) 2,5 prosent høyere enn i foregående kvartal. Importen gikk ned med 1,5 prosent fra 4. til 1. kvartal.

I V e s t - T y s k l a n d er konjunktorene i klar oppgang. Også investeringsetterspørselen bidrar til produksjonsveksten, mens den ellers i Vest-Europa stort sett bare gir svake vekstimpulser.

Den sesongkorrigerede produksjonsindeksen for industrien steg med 2 prosent fra 4. kvartal i fjor til 1. kvartal i år. Den lå da 7-8 prosent høyere enn bunnpunktet sommeren 1975, men fremdeles

om lag 5 prosent under siste topp høsten 1973. Oppgangen er fortsatt mest markert for råvarer og halvfabrikata. Tilgangen på nye ordrer til industrien øker fortsatt. Særlig har etterspørselen fra det innenlandske markedet vært sterk i vintermånedene.

Tallet på arbeidsløse har gått noe sterkere ned enn sesongnormalt i de siste månedene, men det er fortsatt forholdsvis høyt. Ved utgangen av april var nær 1,1 mill. personer registrert som arbeidsløse, eller om lag det samme som ett år tidligere. Arbeidsløshetsprosenten var 4,8.

Etter ordrestatistikken å dømme blir investeringsetterspørselen gradvis noe sterkere, og som nevnt i forrige oversikt regnes det med en volumøkning på 4 prosent i bruttoinvesteringene i fast realkapital fra i fjor til i år.

Prisstigningen er fortsatt lavere i Vest-Tyskland enn i de aller fleste andre vestlige industriland. I april var konsumprisindeksen 5,2 prosent høyere enn på samme tid ett år tidligere.

Også i F r a n k r i k e fortsetter konjunkturoppgangen, med konsumetterspørselen og utenlandsetterspørselen som drivkrefter. Investeringsetterspørselen henger fortsatt etter. De franske myndigheter regner nå med en vekst i bruttonasjonalproduktet på 5 prosent fra 1975 til 1976, mens det ved årsskiftet ble ventet en øking på 3 prosent. Fra 1974 til 1975 var det en nedgang i totalproduksjonen på 3 prosent.

Industriproduksjonen økte sterkt i vintermånedene. Etter sesongkorrigerte oppgaver var produksjonen hele 5,5 prosent høyere i desember-februar enn i foregående tremånedersperiode. Siden bunnpunktet ble passert i fjor sommer, har produksjonen fram til februar, som er siste måned det foreligger tall for, økt med om lag 7 prosent. Likevel var produksjonen i februar 7-8 prosent lavere enn da den siste toppen ble passert sommeren 1974. Oppgangen i de senere månedene gjaldt i første rekke halvfabrikata og konsumvarer.

Myndighetene venter at de samlede investeringene i fast realkapital bare vil bli 0,6 prosent høyere i år enn i fjor. De private investeringene ventes å gå noe ned, mens offentlige investeringer vil øke betydelig. Det franske statistiske sentralbyrås investeringsundersøkelse i mars peker mot en volumnedgang i industriens investeringer i fast realkapital på 1-2 prosent fra 1975 til 1976, etter en nedgang på 4 prosent året før.

Etter detaljomsetningen å dømme fortsetter konsumetterspørselen å øke, og myndighetene regner med en volumvekst på 4 prosent i det private konsumet fra 1975 til 1976.

Stigningstakten i konsumprisene har ikke endret seg vesentlig i løpet av de siste månedene. I mars var konsumprisindeksen 9,7 prosent høyere enn på samme tid ett år tidligere.

Utenrikshandelen er fortsatt i sterk oppgang; den sesongkorrigerte verdien av både vareeksporten og vareimporten var om lag 9 prosent høyere i 1. kvartal i år enn i 4. kvartal i fjor.

I begynnelsen av mai gav myndighetene uttrykk for at forslaget til statsbudsjett for neste år vil vise balanse, med en utgiftsøkning på vel 13 prosent fra inneværende års budsjett.

For I t a l i a foreligger det svært få nye opplysninger om konjunkturutviklingen siden forrige oversikt ble skrevet, men de siste sesongkorrigerte tallene for industriproduksjonen kan tyde på at stagnasjonstendensene ble avløst av moderat oppgang utover høsten og vinteren. Vekstimpulsene kom trolig i første rekke fra utenlandsetterspørselen. De labile økonomiske og politiske forholdene i landet gjør imidlertid utsiktene videre framover usikre.

Takten i prisstigningen har forsterket seg kraftig i løpet av de siste månedene. Ved årsskiftet var konsumprisindeksen 11 prosent høyere enn ett år tidligere. I mars var den tilsvarende raten 14 prosent. I de siste fire måneder det foreligger tall for, fra november til mars, steg indeksen med en årlig rate på nærmere 20 prosent.

Ellers foreligger det ingen nye konjunkturindikatorer for Italia siden forrige oversikt ble skrevet.

Presset på liren i den senere tid førte til at myndighetene 6. mai satte i verk strenge importrestriksjoner. Importører av en rekke varer ble pålagt å deponere 50 prosent av verdien av de importerte varer i nasjonalbanken for en periode av seks måneder.

I S v e r i g e har konjunkturoppgangen blitt tydeligere siden forrige oversikt ble skrevet. Samlet etterspørsel er i moderat oppgang, og veksten i industriproduksjonen forsterket seg utover vinteren. I det reviderte nasjonalbudsjettet for 1976, som nylig ble lagt fram for Riksdagen, regner det svenske finansdepartementet med en vekst i bruttonasjonalproduktet på 2 prosent fra 1975 til 1976, dvs. en oppjustering av det tidligere anslag fra januar (1,5 prosent). I 1975 var veksten bare 0,5 prosent.

I desember-februar var den sesongkorrigererte produksjonsindeksen for industrien vel 2 prosent høyere enn i foregående kvartal, men den underliggende veksttendensen var trolig noe svakere. Produksjonen i jern- og stålindustrien viste fortsatt nedgang i vintermånedene, mens verkstedindustrien og næringsmiddelindustrien hadde klar produksjonsvekst. I tre- og treforedlingsindustrien var det tegn til produksjonsomslag oppover etter kraftig nedgang siden våren 1974.

Arbeidsløsheten er fortsatt forholdsvis lav. Etter utvalgsundersøkelser var det i april 70 000 arbeidsløse, eller 6 000 flere enn på samme tid i fjor. Arbeidsløshetsprosenten var 1,7, mot 1,6 i fjor.

Bruttoinvesteringene i fast realkapital ble 3 prosent lavere i 1975 enn i 1974. Nedgangen var særlig sterk for investeringene i boliger. Industriens investeringer holdt seg om lag uendret. For 1976 var det - som omtalt i forrige oversikt - på senvinteren ventet en volumnedgang på 2-5 prosent i industriinvesteringene fra året før.

Etter detaljomsetningen å dømme viste konsumetterspørselen betydelig vekst i vintermånedene. I et utvalg av større detaljhandelsforetak økte omsetningsvolumet med 3-4 prosent fra 1. kvartal i fjor til 1. kvartal i år.

Vareeksporten viser fortsatt moderat oppgang. I 1. kvartal var verdien av eksporten 6 prosent høyere enn i samme kvartal ett år tidligere. Regnet i volum ble oppgangen om lag 4 prosent. Importen gikk på samme tid opp med 3 prosent i verdi, men endret seg ikke nevneverdig i volum.

I S a m b a n d s s t a t e n e fortsetter konjunkturoppgangen. Mens vekstimpulsene tidligere hovedsakelig kom fra konsumetterspørsel og boligbygging, ser det nå ut til at også industriens investeringsetterspørsel er i ferd med å forsterke seg.

Som omtalt i forrige oversikt viste industriproduksjonen jamn og sterk vekst i vintermånedene (om lag 8-9 prosent regnet som årlig rate).

Syssetningen har vist kraftig stigning siden i fjor vår, men tallet på arbeidsløse er fremdeles høyt. Etter sesongkorrigererte oppgaver var det i april 7 mill. arbeidsløse, eller 1 mill. færre enn et halvt år tidligere. Arbeidsløshetsprosenten var i mars 7,5.

Investeringsetterspørselen er trolig i ferd med å forsterke seg. Etter en investeringsundersøkelse i januar/februar ble det antatt at industriens investeringer vil øke med 8 prosent i verdi fra 1975 til 1976. I en undersøkelse som er offentliggjort senere, blir det regnet med en vekst på 14 prosent, dvs. en volumøkning på om lag 5 prosent.

Konsumetterspørselen fortsetter å øke; i februar-april var detaljomsetningsvolumet (sesongkorrigert) hele 2,3 prosent høyere enn i foregående tremånedersperiode.

Etter at vareeksporten (sesongkorrigert) viste betydelig oppgang utover høsten i fjor, gikk den noe ned utover vinteren. I 1. kvartal var eksportverdien nær 4 prosent lavere enn i foregående tremånedersperiode. Vareimporten økte på samme tid med hele 10 prosent.

I J a p a n fortsetter konjunkturoppgangen, med sterk vekst i industriproduksjonen, etter en forbigående stagnasjon i fjor sommer og høst. Drivkreftene er i første rekke utenlandsetterspørselen og innenlandsk konsumetterspørsel.

I 1. kvartal var den sesongkorrigererte produksjonsindeksen hele 3,5 prosent høyere enn i foregående kvartal. Det er fremdeles produksjonen av varige konsumvarer som bidrar mest til å trekke totalindeksen oppover. Nedgangen i investeringsvareproduksjonen ser ut til å ha stoppet opp.

I månedene omkring siste årsskifte lå tallet på arbeidsløse (sesongkorrigert) rundt 1,1 mill. Dette svarte til en arbeidsløshetsprosent på 2,1, mot 1,8 prosent ett år tidligere.

Etter ordrestatistikken å dømme var nedgangen i investeringssetterspørselen i ferd med å ebbe ut ved årsskiftet. Som omtalt i forrige oversikt viser en undersøkelse blant et utvalg store bedrifter at disse planlegger å øke sine investeringsutgifter med 14 prosent fra finansåret 1975/76 til finansåret 1976/77, som begynte 1. april.

Det private konsumet økte med 2,5 prosent (årlig rate) i volum fra 3. til 4. kvartal i fjor. Tall for detaljomsetningen i januar tyder på fortsatt vekst.

I mars var konsumprisindeksen 8,8 prosent høyere enn på samme tid ett år tidligere. Et halvt år tidligere, i september i fjor, var den tilsvarende raten 10,4 prosent.

Det foreligger ingen nye opplysninger om utenrikshandelen siden forrige oversikt ble skrevet. Som omtalt da viste både eksporten og importen av varer øking utover høsten og vinteren.

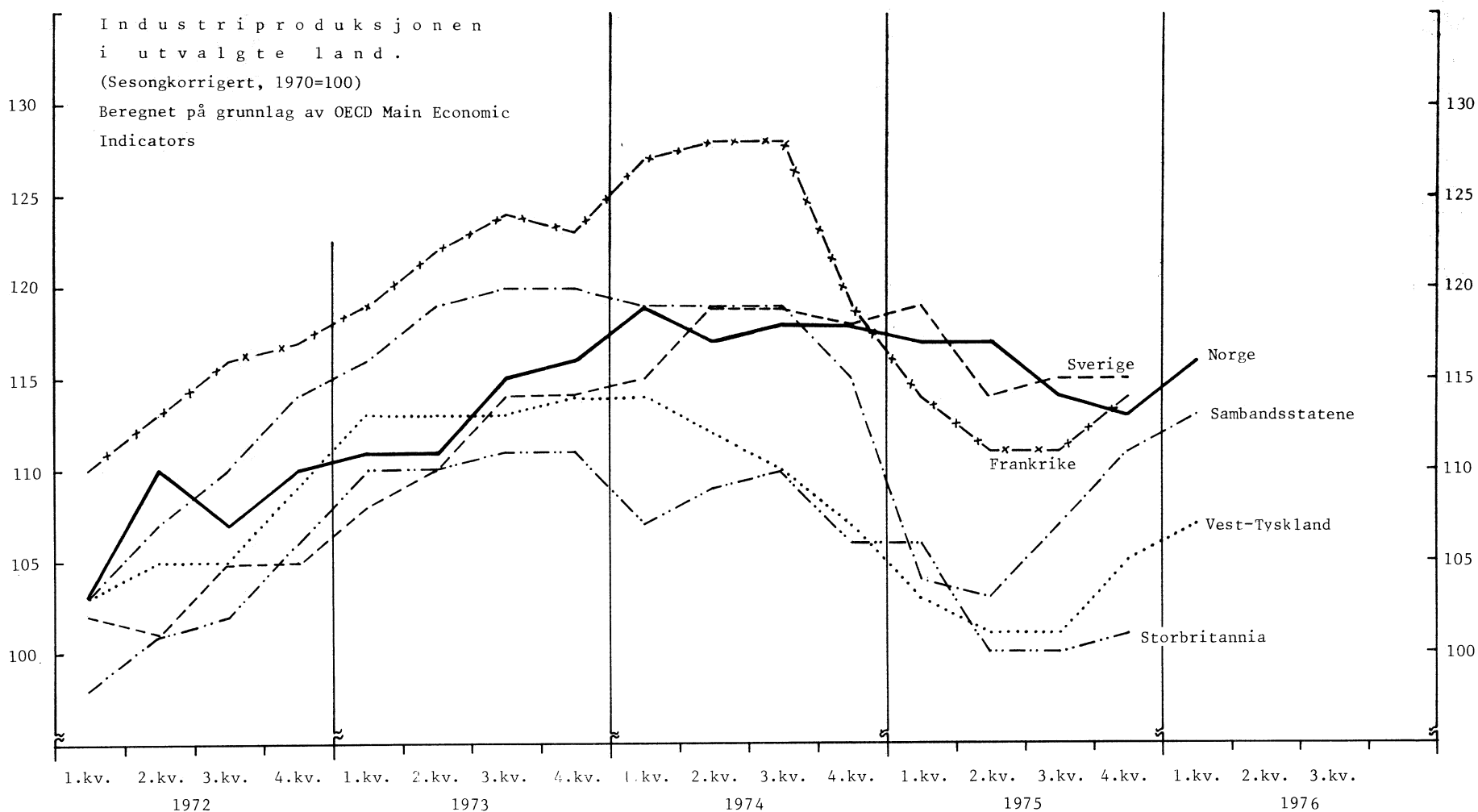
BRUTTONASJONALPRODUKT I UTVALGTE LAND

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1970	1971	1972	1973	1974	1975 anslag	1976 prognose
Danmark	3	3½	4½	3½	½	-1	5½
Frankrike	6	5½	5½	5½	4	-3	5
Italia	5	1½	3	6½	3½	-3½	1½
Japan	11	7½	8½	10	-1½	2	4
Norge	3½	4½	5	4	5½	3½	6½
Sambandsstatene	½	3	6	5½	-2	-2	6½
Storbritannia	2	2½	2½	5½	1	-2	2½
Sverige	5	½	2½	3½	4	½	2
Vest-Tyskland	6	3	3½	5	½	-3½	5½

Kilde: OECD og nasjonale kilder.

Industriproduksjonen
i utvalgte land.
(Sesongkorrigert, 1970=100)
Beregnet på grunnlag av OECD Main Economic
Indicators

I N o r g e fortsetter utenlandsetterspørselen å øke, og den siste ordrestatistikken gjør det helt klart at også samlet innenlandsk investeringsetterspørsel er i oppgang igjen. Industriens investeringsetterspørsel passerte trolig et lavpunkt i månedene omkring årsskiftet. Den innenlandske konsumsetterspørselen var i sterk vekst gjennom hele 1975, men vekstimpulsene har vært svakere i 1. kvartal i år. - Industriproduksjonen er i klar stigning etter at bunnpunktet ble passert i løpet av vinteren, men veksten er forholdsvis moderat; flere bransjer merker konkurransen fra utlandet sterkt, og veksten i eksportvareproduksjonen bremses av at lagrene av mange varer fortsatt er større enn bedriftene ønsker.

Etter ukorrigerte tall lå indeksen for industriproduksjonen 4,9 prosent høyere i 1. kvartal i år enn i 1. kvartal i fjor. Den betydelige økingen må ses i sammenheng med at påsken falt i april i år, mens den i fjor falt i mars. Korrigert for dette var industriproduksjonen i 1. kvartal fortsatt noe lavere enn i samme periode året før. Regnes kraftforsyning, gruvedrift og oljeutvinning med i indeksen, var det en oppgang på hele 15 prosent fra 1. kvartal 1975 til 1. kvartal 1976, i første rekke som følge av opptrappingen av oljeproduksjonen i Nordsjøen. Selv etter korrigering for påsken var oppgangen betydelig.

Etter sesongkorrigerte oppgaver økte delindeksen for kraftforsyning med 2,6 prosent fra 4. kvartal i fjor til 1. kvartal i år, og indeksen for gruvedrift (utenom oljeutvinning) med 1,3 prosent. De siste tallene for den egentlige industri synes å bekrefte antakelsen (se apriloversikten) om at det fant sted et produksjonsomslag oppover i løpet av vinteren; den sesongkorrigerte delindeksen lå hele 2,9 prosent høyere i 1. kvartal i år enn i 4. kvartal i fjor. Det er imidlertid mulig at dette tallet kan være noe misvisende. Selv om de sesongkorrigeringsmetoder som nyttes i prinsippet også skal omfatte korrigering for påsken, er det ikke sikkert at korreksjonen fullt ut har lyktes. Samtidig er det grunn til å tro at indekstallet for 4. kvartal var påvirket av at tallet på arbeidsdager i tiden omkring jul og nyttår var uvanlig lavt. Dette innebærer at de sesongkorrigerte tallene antakelig overvurderer veksten i industriproduksjonen fra 4. kvartal i fjor til 1. kvartal i år.

De sesongkorrigerte delindeksene for produksjonen etter anvendelse viser fortsatt betydelig øking for eksportvareproduksjonen og produksjonen til innsats i ferdigvareproduksjonen. Derimot er det ingen klare tegn til markert oppgang verken for konsumvareproduksjonen eller investeringsvareproduksjonen.

Tallet på registrerte arbeidsløse viste - etter sesongkorrigerte oppgaver - uvanlig sterk stigning gjennom 1975. I løpet av 1. kvartal i år gikk det betydelig ned, men det steg litt igjen i april. Ved utgangen av april lå det sesongkorrigerte tallet på arbeidsløse fortsatt betydelig høyere enn gjennom storparten av 1975 og 24,3 prosent over den forrige toppen i desember 1972. Sett i internasjonal sammenheng er arbeidsløsheten i Norge likevel forholdsvis liten. - Etter ukorrigerte tall var det ved utgangen av februar, mars og april registrert henholdsvis 26 600, 22 500 og 21 400 arbeidsløse. Arbeidsløshetsprosenten var ved utgangen av april 1,4, mot 1,2 i samme måned året før og 0,7 i april 1974. Det er fortsatt de fire nordligste fylkene som har den høyeste arbeidsløshetsprosenten (mellom 2,6 og 3,2 prosent) og Akershus, Vestfold og Oslo som har den laveste (0,4-0,6 prosent). - Tallet på ledige plasser (sesongkorrigert) gikk ned både i februar, mars og april. Ved utgangen av april var det - etter ukorrigerte oppgaver - registrert 13 800 flere arbeidsløse enn ledige plasser, mot henholdsvis 10 100 flere og 2 900 færre i april 1975 og 1974. Arbeidsdirektoratets stramhetsindikator lå i 1. kvartal i gjennomsnitt på 34, mot 46 i samme kvartal i fjor. - Hittil i år har omfanget av driftsinnskrenkninger vært langt lavere enn i fjor. I januar-april ble 5 067 personer berørt av driftsinnskrenkninger, i første rekke ved permittering. Tallet på oppsigelser som følge av driftsinnskrenkning var 1 081. I januar-april i fjor var de tilsvarende tallene henholdsvis 9 231 og 1 569. Etter næring var omfanget av driftsinnskrenkninger i januar-april 1976 størst i treforedling, der i alt 1 430 personer ble berørt.

Hovedinntrykket av ordrestatistikken for 1. kvartal er - for de industrigrupper ordrestatistikken dekker - at utenlandsetterspørselen har fortsatt å øke noe i løpet av vinteren, mens svikten i den innenlandske investeringsetterspørselen har slått om til oppgang, slik også Byråets investerings-

undersøkelse i februar tydet på (se Konjunkturtendensene mars 1976). For innenlandsetterspørselen omfatter oppgangen alle de industrigrupper som er med, mens bildet er noe mer variert for utenlandsetterspørselen.

Verdien av ordreinngangen til primær jern- og metallindustri lå i 1. kvartal over nivået ett år tidligere for første gang siden 3. kvartal 1974. Men stigningen fra 1. kvartal i fjor til 1. kvartal i år var svært moderat (5,7 prosent). I løpet av de siste månedene - fra 4. kvartal i fjor til 1. kvartal i år - steg derimot tilgangen på nye ordrer til primær jern- og metallindustri kraftig, med hele 43 prosent, mens den gjennomsnittlige vekstraten fra 4. til 1. kvartal i de foregående 10 år var mindre enn én prosent. Det var særlig innenlandsordrene som viste uvanlig sterk øking - med 54 prosent - mot en gjennomsnittlig nedgang på rundt 10 prosent fra 4. til 1. kvartal i foregående tiårsperiode. Eksportordrene steg med 39 prosent. Dette var en sterkere vekst fra 4. til 1. kvartal enn i noe annet enkelt år i foregående tiårsperiode.

Også i investeringsvareindustrien (produksjon av verkstedprodukter utenom transportmidler) var ordretilgangen høyere i 1. kvartal enn ett år tidligere - etter nedgang over året i de fire foregående kvartalene; innenlandsordrene steg med 26 prosent og eksportordrene med 18 prosent. Innenlandsordrene lå også litt høyere (3,1 prosent) enn i 4. kvartal 1975. For denne ordregruppen har stigning fra 4. til 1. kvartal bare forekommet en gang (fra 4. kvartal 1972 til 1. kvartal 1973) i foregående femårsperiode; i de andre fire årene gikk innenlandsk ordretilgang til investeringsvareindustrien sterkt ned fra 4. til 1. kvartal. Eksportordrene viste derimot en atskillig svakere utvikling; som i de fleste andre årene i foregående femårsperiode gikk de ned fra 4. til 1. kvartal (med 13 prosent), men nedgangen var noe svakere enn gjennomsnittlig.

En nærmere undersøkelse av ordreutviklingen i de enkelte industrigruppene innenfor investeringsvareindustrien viser at oppgangen fra 1. kvartal i fjor til 1. kvartal i år var generell. I metallvareindustrien lå ordretilgangen fra innenlandske kunder 17 prosent høyere enn ett år tidligere, mens utenlandsordrene steg med hele 35 prosent. I maskinindustrien økte ordretilgangen med 27 prosent både for innenlands- og utenlandsordrene. Bare for produksjon av elektriske apparater og materiell viste eksportordrene nedgang (2,8 prosent), men denne må bl.a. ses på bakgrunn av at ordreinngangen i 1. kvartal i fjor hadde vært uvanlig høy. Innenlandsordrene viste derimot betydelig øking (31 prosent) også for denne industrigruppen.

Ellers viste kjemisk råvareindustri sterk øking i samlet ordreinngang fra 1. kvartal 1975 til 1. kvartal 1976. Også for tekstil- og bekledningsindustrien var stigningen betydelig.

Verdien av de samlede ordreserver i metallindustri og verkstedindustri (medregnet transportmiddelindustri) sett under ett nådde en topp ved utgangen av 3. kvartal 1974. I de følgende tre kvartaler sank reservene sterkt, men nedgangen ble markert svakere i 3. og 4. kvartal i fjor; et omslag så ut til å være under utvikling, og i løpet av 1. kvartal i år viste de samlede ordreserverne svak stigning (1,5 prosent). Ved utgangen av kvartalet var de 14 prosent lavere enn ett år tidligere og 33 prosent lavere enn to år tidligere.

Etter de siste oppgavene over detaljomsetningen å dømme viser konsumetterspørselen fortsatt stigende tendens, men vekstraten ser ut til å ha avtatt utover vinteren; fra 4. kvartal i fjor til 1. kvartal i år økte detaljomsetningsvolumet - etter sesongkorrigerte tall - med 0,4 prosent. Den kraftige stigningen i detaljomsetningen i de siste månedene av 1975 må ses på bakgrunn av redusert skattetrekk og indekskompensasjon med virkning fra 1. november, mens det i 1. kvartal i år ikke i samme grad forekom tilsvarende konsumstimulerende impulser. Etter ukorrigerte tall lå detaljomsetningsvolumet 7,3 prosent høyere i 1. kvartal i år enn i samme kvartal i fjor. Blant de enkelte varegruppene viste møbler og innbo svært sterk øking i omsetningsverdien; mens den samlede detaljomsetningsverdi i 1. kvartal lå 17,5 prosent høyere enn ett år tidligere, var stigningen for møbler og innbo hele 25 prosent. Men økingen (20,4 prosent) i omsetningsverdien for motorkjøretøyer og bensinbidro likevel langt mer til stigningen i samlet omsetningsverdi; denne gruppen inngår med en vekt på bortimot en fjerdedel ved beregningen av totalindeksen. Også regnet i volum steg bilomsetningen sterkt.

Konsumprisindeksen lå pr. 15. april 10,0 prosent høyere enn ett år tidligere. For 1. kvartal under ett var stigningen 9,5 prosent fra samme periode året før. Som det fremgår av tabell 1 i vedlegget, var dette en litt svakere prisstigning enn for Sverige, Storbritannia og Vest-Tyskland sett under ett.

En gruppering etter leveringssektor av tallmaterialet som samles inn til den norske konsumprisindeksen viser at prisutviklingen for jordbruksvarer bidro sterkt til den høye stigningstakten for totalindeksen. Fra april i fjor til april i år steg delindeksen for jordbruksvarer med hele 24,5 prosent. Da delindeksen for jordbruksvarer inngår i beregningen av den totale konsumprisindeksen med en vekt på 14 prosent, betyr dette at 3,4 prosentenheter av den samlede konsumprisstigning på 10,0 prosent kan føres tilbake til stigningen i jordbruksprisene. Med andre ord: Hvis jordbruksprisene hadde steget i takt med prisene for andre varer og tjenester sett under ett, ville totalindeksen bare ha steget med rundt 7,5 prosent. Den sterke prisstigningen på jordbruksvarer må ses i sammenheng med inntektsoppgjøret i jordbruket sommeren 1975 da myndighetene lot en større del av inntektsøkningen slå ut i prisøkning og en mindre del i subsidieøkning enn f.eks. året før; bare fra juni til juli steg delindeksen for jordbruksvarer med hele 11 prosent. Også dårlig årsvekst bidro til prisstigningen på jordbruksvarene i 1975. Den internasjonale sammenlikning i tabell 1 må bl.a. vurderes på denne bakgrunn.

Tabell 2 viser utviklingen av både totalindeksen og delindeksene i de tre siste fire-månedersperiodene. Tabellen viser at totalindeksen steg sterkere fra april til august i fjor enn i følgende firemånedersperiode, men aller sterkest i siste firemånedersperiode, fra desember i fjor til april i år. Den dominerende faktor bak den relativt høye stigningstakten for totalindeksen i første periode var inntektsoppgjøret i jordbruket i fjor sommer, mens den kraftige økingen i prisstigningstakten i de siste 4 månedene - fra desember til april - i første rekke henger sammen med en betydelig oppgang (3,7 prosent) i delindeksen for andre norskproduserte konsumvarer enn jordbruks- og fiskevarer og en svært kraftig stigning (6,1 prosent) i delindeksen for "andre tjenester". Stigningen i disse to delindeksene bidrog med henholdsvis 1,5 prosent og 1,1 prosentenheter til den samlede konsumprisstigning på 4,0 prosent. Prisstigningen på "andre tjenester" henger til dels sammen med de avgiftsforkjørelserne (bl.a. for drikkevarer og tobakk og offentlige kommunikasjoner) som ble satt i verk fra 1. januar. Dette innebærer at prisstigningen fra desember til april inneholder et visst sesongelement; det er vanlig å la avgiftsforkjørelser tre i kraft fra 1. januar. I de to foregående firemånedersperioder var prisstigningen for "andre tjenester" relativt moderat.

Etter de siste oppgavene over utenrikshandelen lå verdien av vareeksporten, medregnet nye skip, hele 23 prosent høyere i februar-april 1976 enn i samme tidsrom i fjor. Regnet uten skip, olje og boreplattformer var stigningen atskillig svakere (10 prosent). Etter sesongkorrigerte oppgaver har eksportverdien (uten olje, skip og plattformer) gjennomgående vært i jamn stigning siden bunnpunktet ble passert på forsommeren i fjor, om en ser bort fra et kraftig, men stort sett tilfeldig, utslag oppover i november. Det sesongkorrigerte eksporttallet for april lå 18 prosent over bunnpunktet i mai i fjor, men 5 prosent under det forrige toppunktet i november 1974. Det er imidlertid klart at eksportframgangen ennå ikke omfatter alle varegrupper; dette gjelder blant annet treforedlingsindustrien, som har Storbritannia som viktigste marked. Som omtalt foran er konjunkturoppgangen der langt svakere enn i de fleste andre større land. Det sterke fallet i pundkursen i vinter har også påvirket lønnsomheten betydelig i flere eksportbransjer.

Mer detaljerte oppgaver (ukorrigert) over eksportverdien i 1. kvartal viser svak eksportutvikling sett i forhold til samme kvartal i fjor for bl.a. treforedlingsprodukter, kjemiske produkter, jern og stål og skip. Derimot viste eksportverdien for mineralolje, maskiner og transportmidler, fisk og fiskevarer og metaller unntatt jern og stål til dels sterk eksportframgang.

Verdien av vareimporten (uten skip) var i februar-april 11 prosent høyere enn i samme tidsrom i fjor. Den sesongkorrigerte verdien av vareimporten (uten skip og boreplattformer) steg sterkt ut over høsten i fjor, men viste nedgang både i februar, mars og april. Nedgangen kan henge sammen med lagerutviklingen; Statistisk Sentralbyrås lagerstatistikk for 4. kvartal i fjor viste at både råvare- og metallagrene hadde nådd et uvanlig høyt nivå ved utgangen av kvartalet. En eventuell lagernedgang

i 1. kvartal i år vil ha virket bremsende på importen. Ukorrigerte, men mer detaljerte oppgaver for vareimporten i 1. kvartal viser spesielt svak importutvikling nettopp for disse varene; både for råvarer og metaller lå importverdien betydelig lavere i 1. kvartal i år enn i samme periode i fjor.

På den annen side viste importverdien for bl.a. matvarer, brenselstoffer m.v. og maskiner og transportmidler sterk oppgang. Bilimporten steg med hele 50 prosent fra 1. kvartal i fjor til 1. kvartal i år.

Utenriksregnskapet for 1. kvartal forelå ennå ikke da dette ble skrevet.

Tabell 1. Konsumprisindeksen i utvalgte industriland. Endring i prosent fra samme måned året før

	1976			
	Januar	Februar	Mars	April
Frankrike	9,6	9,5	..	..
Italia	11,0	11,8	14,0	..
Japan	9,1	9,4	8,8	..
Norge	9,4	9,5	9,8	10,0
Sambandsstatene	6,8	6,3	6,1	..
Storbritannia	23,4	22,9	21,2	..
Sverige	10,9	10,8	11,3	..
Vest-Tyskland	5,3	5,5	5,4	..

Tabell 2. Den norske konsumprisindeksen etter leveringssektor. Endring i prosent i løpet av perioden

	1975		1975/76
	April- august	August- desember	Desember- april
Jordbruksvarer	15,2	3,7	4,3
Fiskevarer	-1,3	-6,6	3,4
Andre norskproduserte konsumvarer	1,1	2,5	3,7
Lite påvirket av verdensmarkedets priser	2,0	1,7	4,8
Påvirket av verdensmarkedet p.g.a. stort importinnhold eller råstoffpris bestemt på verdensmarkedet	-1,8	2,2	1,3
Påvirket av verdensmarkedet p.g.a. konkurranse fra utlandet	0,8	3,4	3,1
Importerte konsumvarer	0,9	3,5	3,1
Uten norsk konkurranse	0,8	4,1	3,8
Med norsk konkurranse	1,3	1,7	1,1
Husleie	1,1	2,0	2,7
Andre tjenester	2,4	1,4	6,1
Med arbeidslønn som dominerende prislefaktor	4,4	3,3	5,5
Også med andre viktige priskelementer	1,4	0,5	6,5
Total	3,1	2,6	4,0

Konjunkturindikatorer for Norge

Diagram 1. Sesongkorrigert produksjonsindeks (1970=100)
Bergverksdrift, industri og kraftforsyning (utenom oljeutv.)

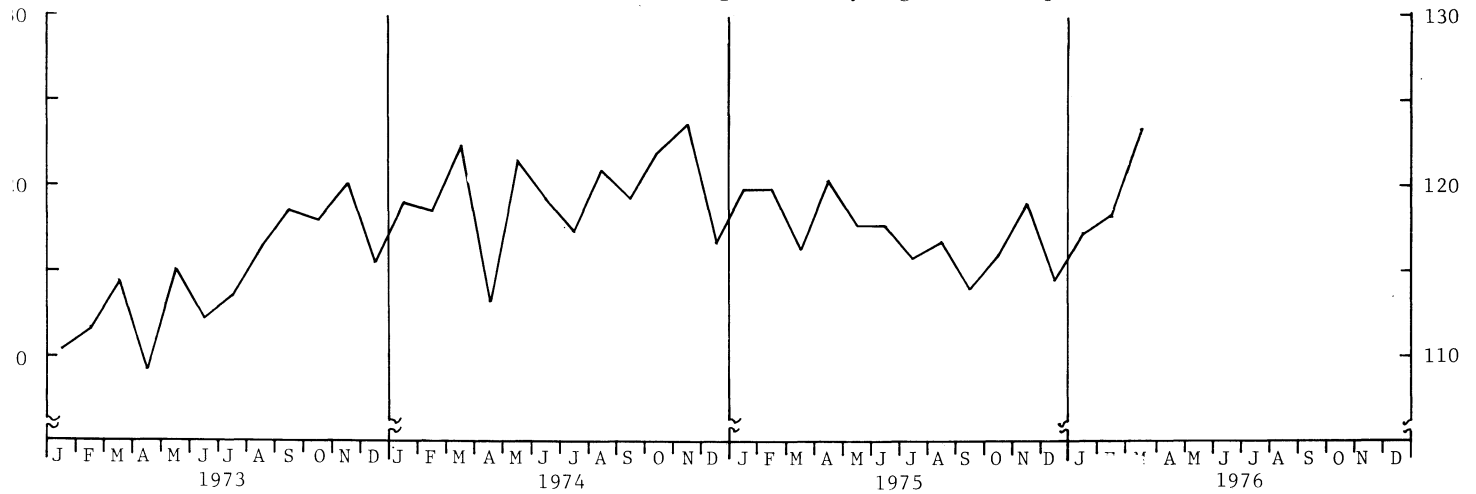

Diagram 2. Sesongkorrigert indeks for produksjon etter anvendelse (1970=100)
Bergverksdrift, industri og kraftforsyning (utenom oljeutv.)

For eksport - - - - -
" konsum .....
" investering ————

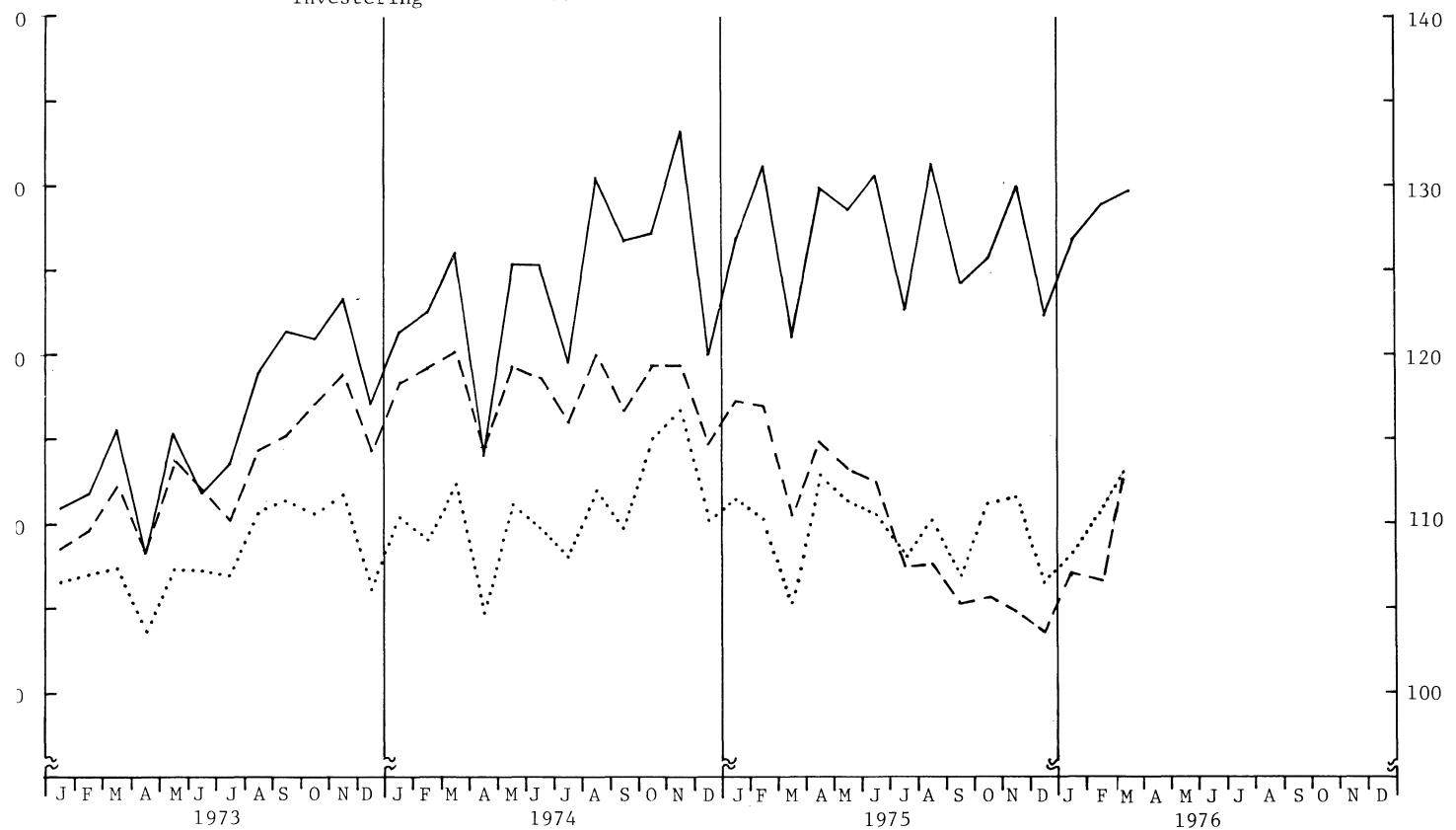

Diagram 3. Tallet på registrerte arbeidsløse.
Sesongkorrigert.

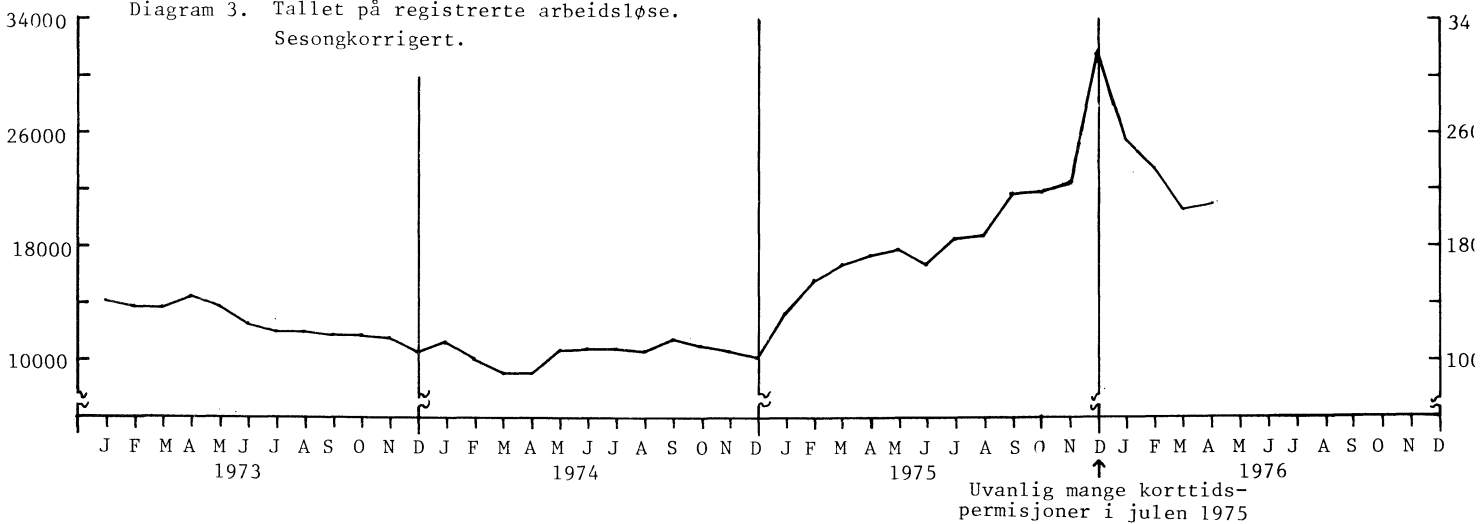

Diagram 4. Verdi av ordretilgang. 1970 = 100

Metaller i alt ———

Verkstedprodukter (unntatt transportmidler) for hjemmemarkedet - - - -

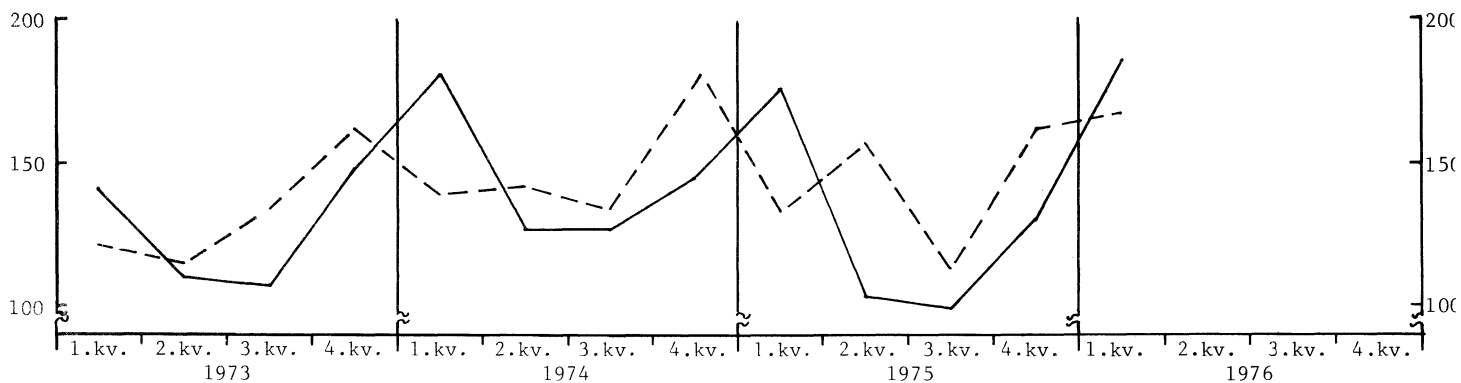

Diagram 5. Verdi av ordreservert. 1970 = 100

Produksjon av metaller ———

Produksjon av verkstedprodukter unntatt transportmidler ······

Produksjon av tekstilvarer - - - - -

Produksjon av klær og skotøy - - - - -

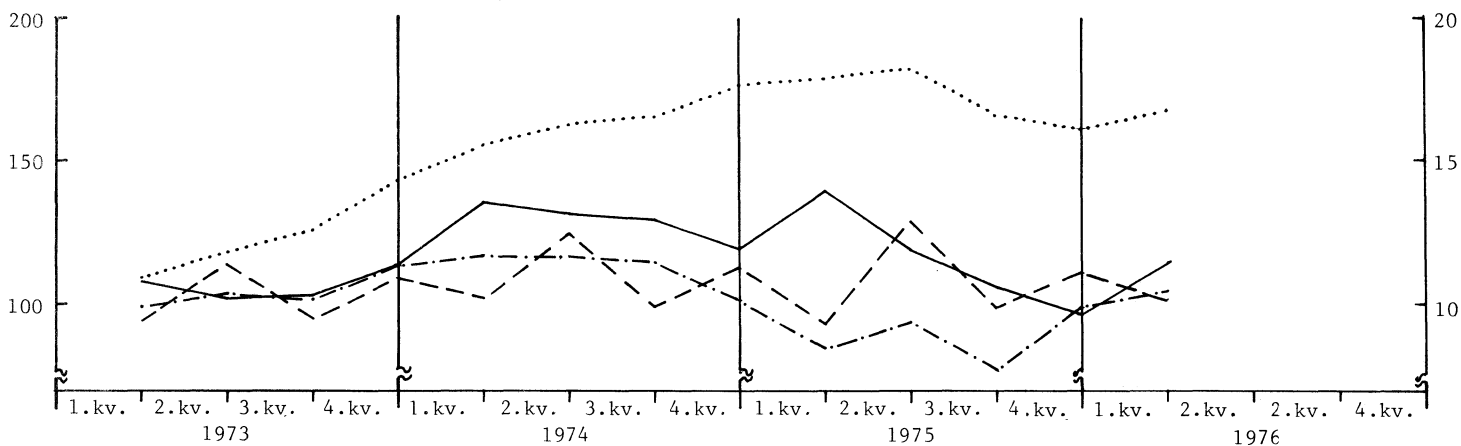

Diagram 6. Detaljomsetningsvolum
Sesongkorrigert. 1973 = 100.

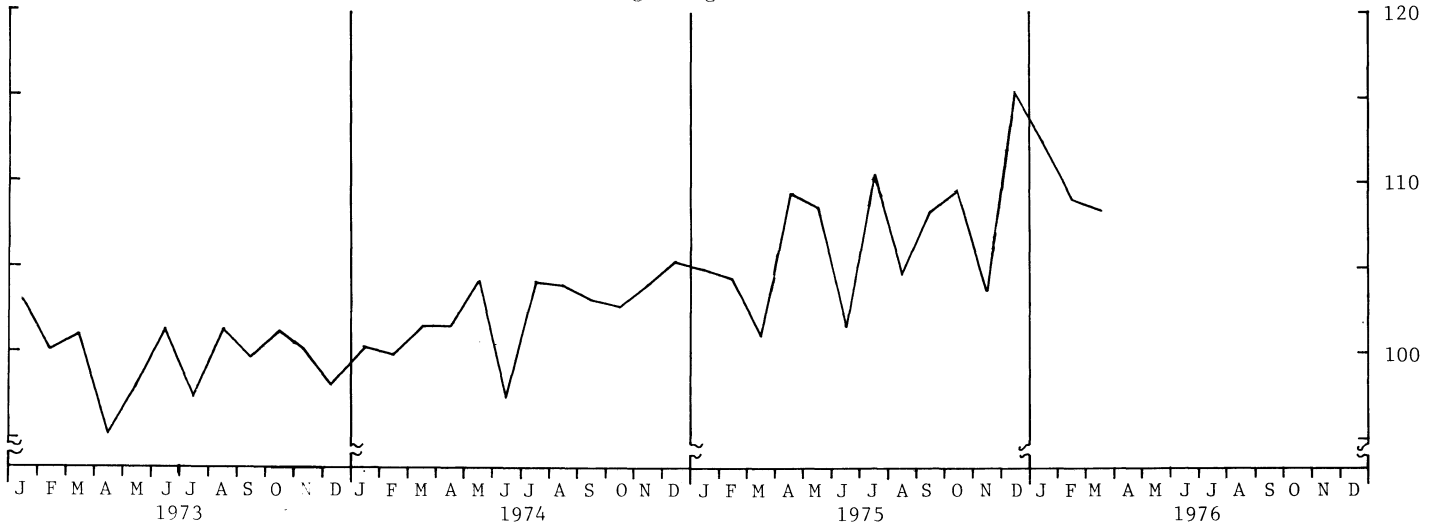

Diagram 7. Vareimport (uten skip og oljeplattformer). Mill.kr. Sesongkorrigert .....
Vareeksport (uten skip, oljeplattformer og råolje). Mill.kr. Sesongkorrigert —

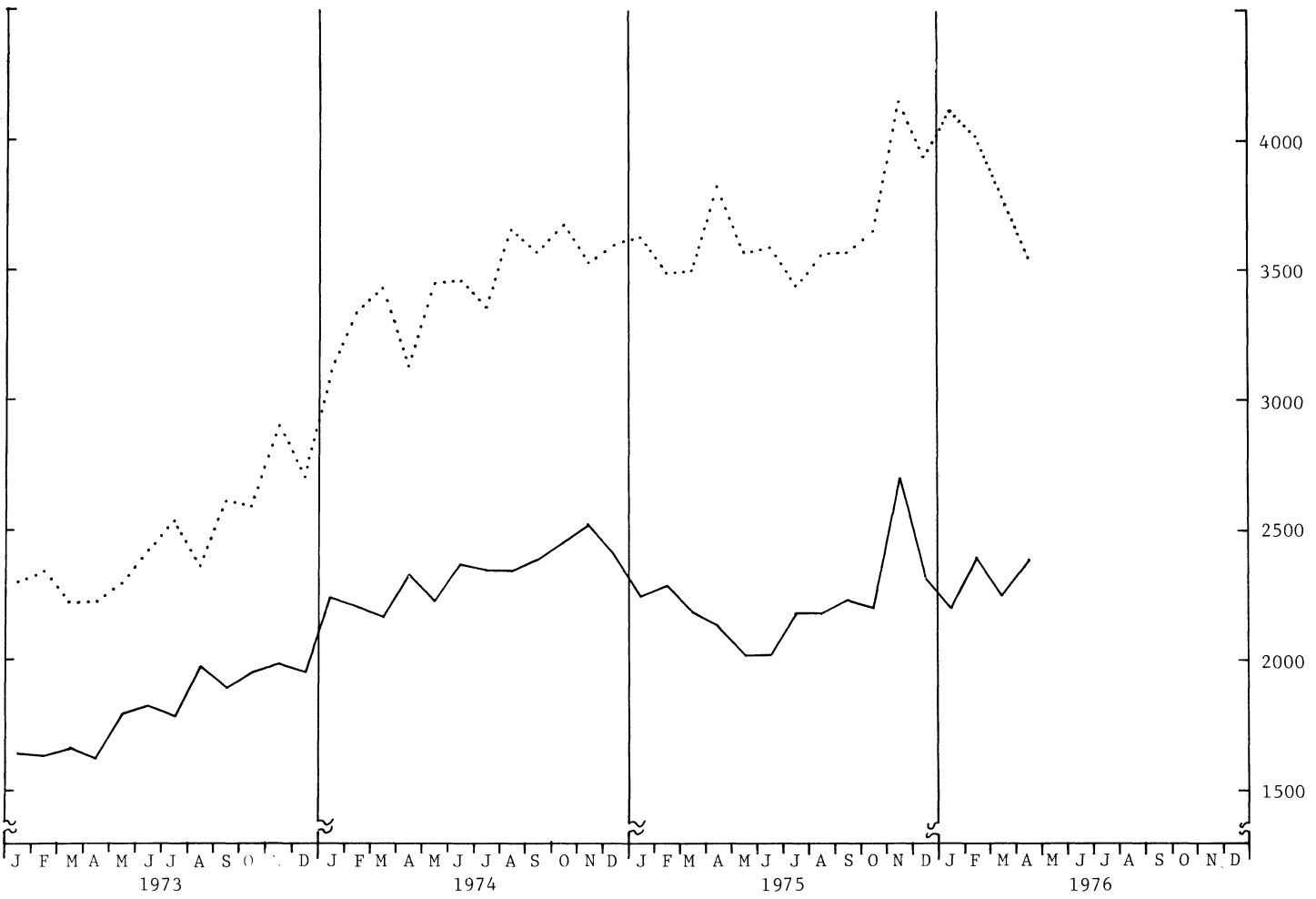

Diagram 8. Bygg satt i gang, 1 000 m²
 3 måneders bevegelig gjennomsnitt
 1975 = - - - - -
 1976 = ————

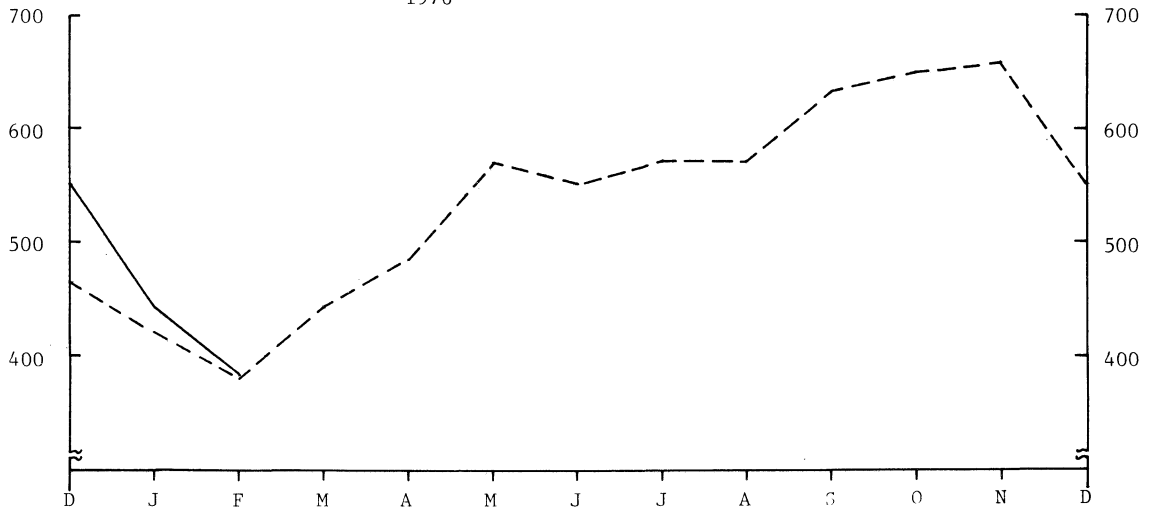

Diagram 9. Bygg i arbeid, 1 000 m²
 I alt ————
 Boliger - - - - -

